

ARCHEOLOGICKÝ ÚSTAV ČESKOSLOVENSKÉ AKADEMIE VĚD
POBOČKA V BRNĚ

PŘEHLED VÝZKUMŮ 1967

BRNO 1968

HROB KULTURY ZVONCOVITÝCH POHÁRŮ Z PUSTIMĚŘE NA VYŠKOVSKU

(okr. Vyškov)

JAROMÍR ONDRÁČEK, AŮ ČSAV Brno

(Tab. 20:1—6)

Při kopání jámy na vápno v zahradě za domem K. Smékala (č. 32) zničil majitel pozemku kostrový hrob. Zachránil z něj jen lidské kosti a střepový materiál. Podle údajů, které jsme získali při zachraňovací akci dne 5. 5. 1967, ležela kostra ve skrčené poloze, hlavou k západu. Naleziště se nachází vlevo od silnice z Vyškova do Pustiměře v osadě Pustiměřské Prusy, která je nyní sloučena s Pustiměří. Ze získaných střepů se daly rekonstruovat 4 celé nádoby a části dvou dalších.

1. Mísa s mírně vydutými stěnami a s rozšířeným, vodorovně seříznutým okrajem. Dosti hladký, hnědočerně skvrnitý povrch.
Výška — 7,0—8,1 cm; dno — 10,0 cm; okraj — 23,7—24,0 cm. Inv. č.: 876-1/67. (Tab. 20:1.)
2. Černě hlazený baňatý hrníček. Z okraje nálevkovitě rozevřeného hrdla vybíhá páskové ouško. Výška — 6,8 cm; dno — 4,3 cm; okraj — 7,6—8,0 cm; výduť — 9,0 cm. Inv. č. 876-2/67. (Tab. 20:3.)
3. Silnostěnný, dosti hrubě vypracovaný nízký džbáneček s mírně prohnutým, nepatrně odsazeným hrdlem. Pod oblým okrajem je páskové ucho. Hladký hnědožlutý povrch s šedivými skvrnami. Výška — 7,4 cm; dno — 4,0—4,3 cm; okraj — 7,8 cm; výduť — 7,5 cm. Inv. č.: 876-3/67. (Tab. 20:6.)
4. Baňatý černohnědý hrníček, téměř plynulého esovitého profilu. Prohnuté hrdélko má ven vyhnutý oblý okraj, ze kterého vybíhalo ouško. Zachovaly se však jen stopy ve stěně nádoby. Výška — 5,9 cm; dno — 2,6 cm; okraj — 7,1 cm; výduť — 7,8 cm. Inv. č.: 876-4/67. (Tab. 20:2.)
5. Část hnědočerně vyhlazené nádoby tvaru zvoncovitého poháru.
Zach. výška — 9,3 cm; dno — 5,0 cm; výduť — 11,3 cm. Inv. č.: 876-5/67. (Tab. 20:4.)
6. Spodní část štíhlé nádoby s mírně odsazeným dnem. Hladký hnědý povrch s tmavšími skvrnami.
Zach. výška — 15,0 cm; dno — 10,0 cm; výduť — 15,0 cm. Inv. č.: 876-6/67. (Tab. 20:5.)

Získaná keramika představuje běžné formy, charakteristické pro mladší období kultury zvoncovitých pohárů. Za zmínku stojí ještě ta okolnost, že hrob byl nalezen asi 400 m na jihozápad od stejné starého birituálního pohřebiště u cihelny v Pustiměří. (Srv. K. Ludikovský, Přehled výzkumů 1961, 47, 48.)

DAS GLOCKENBECHERGRAB VON PUSTIMĚŘ IN DER GEGEND VON VYŠKOV

(Bez. Vyškov)

Bei dem Aushub für eine Kalkgrube im Garten hinter dem Hause K. Smékals (Nr. 32) in der Gemeinde Pustiměřské Prusy zerstörte der Besitzer des Anwesens ein Skelettgrab, in dem angeblich ein Hocker mit dem Kopf nach Westen gerichtet, lag. Aus dem geretteten Scherbenmaterial konnten vier ganze Gefäße und Teile zweier weiterer rekonstruiert werden. Es handelt sich durchweg um die übliche dunkle Keramik, die für die jüngere Phase der Glockenbecherkultur kennzeichnend ist. Das Grab lag etwa 400 m südwestlich von dem gleichalten birituellen Gräberfeld bei der Ziegelei von Pustiměř (vgl. K. Ludikovský, Přehled výzkumů 1961, 47, 48).

NOVÝ NÁLEZ KERAMIKY KULTURY ZVONCOVITÝCH POHÁRŮ Z BUČOVIC

(okr. Vyškov)

KAREL TIHELKA, AŮ ČSAV Brno

(Tab. 17:5—7)

Na jaře r. 1968 byla nalezena při kácení stromu v prostoru kasáren v Bučovicích, okr. Vyškov, pravěká keramika většinou ve zlomcích, kterou zachránil pro místní muzeum prof. Josef Palatin.

správce muzea. Keramika byla restaurována v laboratoři Archeologického ústavu ČSAV, pob. v Brně. Je to baňatý džbáněček s uchem, nezdobený zvoncovitý pohár a miska. Všechny tyto nádoby patří kultuře zvoncovitých pohárů, mladší fázi.

1. **Džbáněk** je na povrchu tmavošedý, drsný, pěkně vymodelovaný. Je baňatý a ouško je umístěno na výduti.

Výška — 95 mm; max. šířka — 75 mm; Ø jeho hrdla — 65 mm; Ø okrouhlého rovného dna — 40 mm; výška ucha — 45 mm, šířka ucha — 25 mm. Nádobka je dobře zachována, pouze ouško bylo ulomeno a přilepeno. (Tab. 17:5.)

2. **Zvoncovitý pohár** je cihlově červeně zbarven, má drsný nevyhlazený a nezdobený povrch.

Výška — 110 mm; Ø hrdla — 135 mm; Ø dna — 70 mm; max. Ø výduti — 115 mm. Má tvar typický pro zvoncovité poháry. Je slepen z několika zlomků a část jeho okraje a stěny pod ním je doplněna sádrou. (Tab. 17:6.)

3. **Kónická miska** má rovněž cihlově červenou barvu. Její okraj, 15 mm široký, je plochý, hladký a rozšířený dovnitř nádoby. Vně je oddělen od stěny nádoby žlábkem.

Miska je 140 mm vysoká; Ø hrdla — 290 mm; Ø kulatého dna — 105 mm. (Tab. 17:7.)

Společně s těmito nádobami byla nalezena též zvířecí kůstka. Šlo asi o hrob kultury zvoncovitých pohárů. Na témže místě, kde byla tato keramika zvoncovitých pohárů nalezena, zachránil Fr. Kalousek r. 1938 při stavbě kasáren časně únětický (protoúnětický) hrob, jehož hojný inventář je v MM v Brně (viz Pam. arch. 44 1953, 230). Mezi keramikou z mladší fáze kultury zvoncovitých pohárů z této lokality a protoúnětickou, zachráněnou Fr. Kalouskem, lze zjistit určité vztahy, jež dokládá především výše popsany džbáněk (např. umístění ouška na něm), ale i miska. To se zdá potvrzovat současnost protoúnětické kultury s mladší fází kultury zvoncovitých pohárů i na tomto nalezišti. Hrob kultury zvoncovitých pohárů byl zachráněn v Bučovicích také (kromě jiných míst) v areálu UP závodů, což je poměrně nedaleko kasáren, odkud pochází současný nález. (Viz Fr. Kalousek, ČMMZ 41 1956, naleziště Bučovice III.)

EIN NEUER KERAMIKFUND DER GLOCKENBECHERKULTUR IN BUČOVICE (Bez. Vyškov)

Im Frühjahr des Jahres 1968 fand man beim Fällen eines Baumes im Areal der Bučovicer Kasernen vorzeitliche Keramikscherben, aus denen man drei Gefäße der Glockenbecherkultur zusammenkleben konnte: einen Krug, einen unverzierten roten Glockenbecher und eine konische Schale. Zusammen mit diesen Gefäßen fand man die Reste eines menschlichen Skeletts; es handelte sich offenbar um ein gestörtes Grab.

VÝZKUM NITRANSKÉHO POHŘEBIŠTĚ V HOLEŠOVĚ V ROCE 1967 (okr. Kroměříž)

JAROMÍR ONDRÁČEK, AŮ ČSAV Brno
(Tab. 21:1—9)

Na pozemku JZD Všetuly u holešovského letiště pokračoval i v roce 1967 systematický výzkum nitranského pohřebiště. Byla odkryta plocha téměř 1000 m², na níž bylo zachyceno 78 hrobů nitranských, jeden hrob kultury zvoncovitých pohárů a jeden únětický. V podstatě se podařilo vymezit západní a východní okraj pohřebiště a na základě hustoty hrobů v severní části zkoumané plochy je zřejmé, že právě na této straně musíme počítat s dalšími objevy.

Všechny nitranské hroby vykazovaly opět značnou jednotnost v orientaci (Z—V a V—Z) a mnohé z nich se vzájemně překrývaly. Keramické milodary se vyskytovaly jen vzácně a z ostatních nálezů lze uvést zvláště vrbové listy, drátěné ozdoby, kostěné a skleněné korálky, součásti lukostřelecké výbavy (nátepní ploténku, pazourkové šipky), úštěpy, měděné tyčinkové náramky, spirálovité trubičky z náhrdelníků, měděnou náušnici, kančí kly a zvířecí žebra.

Loňský výzkum přinesl i určitý poznatek o vzájemném vztahu hrobů kultury zvoncovitých pohárů k nitranským, a to v tom smyslu, že kostrový hrob kultury zvoncovitých pohárů (č. IV), obsahující

PŘEHLED VÝZKUMŮ 1967

Vydává: Archeologický ústav ČSAV, pobočka v Brně, sady Osvobození 17/19
Odpovědný redaktor: Prof. dr. Josef Poulik, DrSc.
Redaktoři: Dr. A. Medunová, dr. J. Meduna, dr. J. Řihovský
Překlady: Helena Plátková
Kresby: B. Ludíková, tab. 1—3 dr. B. Klima, tab. 8, 11—13 S. Ševčík
Na titulní obálce: Bronzový závěsek ze slovanského hradiska v Mikulčicích
Tiskem: Grafia, n. p., Brno, provozovna 04, Gottwaldova 21
Vydáno jako rukopis — 450 kusů — neprodejné
59/104/68.

Tab. 17.

1–3. Miškovice (okr. Kroměříž). Nálezy eneolitické skupiny Kosiho-Čaka. — Funde der äneolithischer Gruppe Kosiho-Čaka; 4. Brno-Juliánov. Nádoba z hrobu kultury zvoncovitých pohárů. — Gefäß aus einem Grab der Glockenbecherkultur; 5–7. Bučovice (okr. Vyškov). Keramika z hrobu kultury zvoncovitých pohárů. — Tonware aus einem Grab der Glockenbecherkultur.